

אנאטומיה של שביתה: כל השגיאות האפשריות

איך לא לא...

מי שנכנס לשביתה, צריך להכין לעצמו שלב ב' ושלב ג', כדי להחריף את המאבק, מהלך אחרי מהלך, ולערער את המוראל של היריב. אנשיהשידור לא ראגו לכך מראש. הם מהווים חלק מציבור העיתונאים, אך לא הבטיחו לעצמם את עזרת עמיתיהם בעיתונות הכתובה, אשר להם רצו להשתוות בשכרם.

אומרים כי עיתונאי התיקשורת הכתובה לא חשו לעזרת אחיהם האלקטרוניים, מפני שאלה זנחו אותם, בשעתו, במאבק מיקצועי קודם.

אומרים שיש קצר בין אגודתהעיתונאים בתל-אביב, שרוב חבריה הם אנשי העיתונות הכתובה, ובין האגודה הירושלמית, שרוב חבריה הם אנשיהשידור.

אסור היה להיגרר לשביתה זו, מבלי להבטיח מראש כי כעבור כמה ימים יצטרפו אליה אנשי התיקשורת הכתובה.

והנה קרה ההיפך: לא זה בלבד שהעיתונות לא הושבתה אף לא ליום אחד, אלא שניכרה בה בכלל נימה של לא-איכפתיות ואף שימחה-לאידי.

חמור עוד יותר המצב לגבי הכלים האלקטרוניים המקבילים. אסור היה להיגרר לשביתה מבלי להבטיח מראש השבתת סטוליריות של הטלוויזיה החינוכית והערוץ ה-2.

אנשיהטלוויזיה לא יכלו להבטיח את השבתת הטלוויזיה הישראלית והררס-לבנונית, וגם לא את השבתת גלי-צה"ל, הכפופים לצבא. (זה מבליט, אגב, את המצב החריג, שאין דומה לו בשום מדינה רמקרטית, של קיום תחנת-שידור צבאית במולדת בעיתות-שלום.) אי-אפשר היה להשביח את תחנות-הכבלים, ובוודאי לא למנוע את השאלת הקסטות להמונים הצמאים.

כל הנסיבות האלה היו צריכות להילקח בחשבון בטרם קבלת ההחלטה. יש הבדל רב בין מצב שבו שובתים כל הגלים האלקטרוניים, ובין מצב שבו יש שידור רצוף ברדיו ובטלוויזיה, באמצעי עזרת תחנות אחרות.

יצורו של דבר: שביתה זו הצטיינה בכל הסממנים של תכנון לקוי וחוסר מחשבה יתרה.

ונסף על כל אלה — שגיאות קלאסיות של שובתים באשר הם — עומדת לפני השובתים המסויימים האלה בעייה שהם לא היו מודעים לה, ושחיה ייחודית לשביתה זו.

בעייה זו אינה צריכה להדאיג רק את אנשיהשידור, אלא כל אזרח בישראל החרד לרמקרטיות.

אנשי הטלוויזיה והרדיו נכנסו למל-כורת, שאיש לא ירע על קיומה.

דובר באחרונה הרבה על רגשיההקלה שאחו בציבור בימי השביתה. הטלוויזיה, מתנת תמונה שחורה, היא גורמת לציבור, להיכנס לדיכאון. כאשר אינה פועלת, הוקל לכל. הוקל לציבור. הוקל לממשלה. הוקל למימסד הפוליטי כולו. לכן אין מעוניין בחידוש השידורים, וזלת השרונים עצמם.

אם זה נכון — ונרמה שזה אמנם נכון — הרי זה נורא:

הטלוויזיה והרדיו אינם מציאים ידיעות שחורות. הם מדווחים עליהן. ציבור הרוגז עליהם בשל כך רומה למלך קדום, הורג את השליח המביא לו בשורה רעה.

יתר על כן: הציבור דומה לאדם הלש-אופי, החושש מפני ההתמודדות עם המציאות, והעוצם על כן את עיניו מלראותה.

אפשר להבין את הממשלה, המסתכלת בראי, הרואה את פרצופה המכוער, והשוברת את הראי. בהחלט כראי לממשלה, על שני חלקיה שהם אחד, לשבור את הכלים המעניקים תהורה מריבית לכל הידיעות, ובכללן הידיעות על שגיאותיה, טימטומיה ומחללה.

אך ציבור המחא כפיים כאשר עוצמים את עיניו וסותמים את אוזניו — ציבור כזה בשל לדיקטטורה.

ההתפטרות רבת-החרווה מן התיקשורת היא התפטרות מן האחריות. זוהי בריחה מן החופש, אל הכלא החמים והנוח של בורות חסרת-אחריות. מבלי להקחים של שביתה עגומה זו, זהו הלקח החשוב ביותר.

מאוד-מאוד לא כראי לפתוח בשביתה באווירה כזאת.

לקח מס' 5 נוגע ללקח הקודם, אך יש לו גם חשיבות כשלעצמו: **יש להגדיר היטב את מטרת השביתה.**

קבע לך מטרות סבירות, שהצד השני יכול לקבלן, אחרי לחץ. אל תקבע לך מטרות שהצד השני אינו יכול לקבלן בשום מיקרה.

אם השובתים מגדירים היטב את מטרת השביתה, ודואגים להבאת הדברים לידיעת הציבור בעזר מועד, הם יכולים לכלכל את מעשיהם בתבונה.

קשה להתפלא על כך. במשך שנים התרגלו לכך שגדולי המדינה מתרפסים לפנייהם, שכל הפוליטיקאים נכנעים להם. הם לא הבינו שזהו מצב מסוכן מאוד, מכיוון שמנהיג גדול הנאלץ להתרפס לפני כתב זוטר שומר לו בליבו טינה ושינאה. אנשיהשידור לא הבינו כי הם הנחנים מיהם זה מפני שהוקרר כידיהם מכשיר רכי-עוצמה — וכי בלי מכשיר זה יהיו ככל האדם.

יש כאן פאראדוקס מעניין. מכיוון שכוחו של אישיהשידור נובע מן המיקרופון והמצלמה, הרי כוחו נמוג בשעה שהמיקרופון והמצלמה שובתים. זוהי שביתה הפוגעת במישרין במרכז הכוח של השובתים עצמם.

אחרי כמה שבועות של שביתה נהפכה הקערה על פיה. אנשיהשידור לקו בריכאון עמוק,

אם תקום אי-פעם באחת האוניברסיטות בארץ קתדרה לשביתולוגיה — מדעי השביתה — תוכל שביתההשידור לשמש בה כנושא טוב לשיעור מרתק.

כתורת השיעור תהיה, איך לא לארגן שביתה? **כי מארגני שביתה זו עשו כמעט כל שגיאה אפשרית.**

מהבחינה הזאת ראוייה שביתה זו כבר עתה לניתוח, בבחינת, אנאטומיה של שביתה. אפשר כבר להסיק את הלקחים הראשונים, למען כל השובתים שברוך.

לקח מס' 1 חשוב יותר מכל הלקחים האחרים גם יחד: **אל תשיש לקראת שביתה.**

השביתה היא נשק חיוני במאבק המיקצועי. ההתקפה על זכותהשביתה היא תמיד הקרמה להתקפה על חירויות-האדם בכלל. מי שמבקש לצרף לעשרת הדברות את הריבר ה-11 — "לא תשבות!" — מודיע בכך על רצונו להחליף את המישטר הרמקרטני במשטר אחר.

העבודה היא סחורה, ככל סחורה אחרת. זכות יסודית היא לאדם לסרב למכור את עבודתו. מה גם שאצל רוב העובדים, העבודה היא הסחורה היחידה שיש להם.

כל זה נכון, וכמעט מובן מאליו. אבל כל זה אינו צריך להוביל לתאונת-שביתות.

השביתה דומה למילחמה. יש ונכנסים אליה בקלות-ידיעה, בנפש חפצה, ברניה ובצהלה, ונוכחים למחרת היום כי זהו עסק ממושך, מכאיב ויקר. לעיתים קרובות, מחיר המילחמה — או השביתה — עולה בהרבה על כל רווח צפוי.

השביתה היא נשק לגיטימי. אבל זהו הנשק האחרון. אסור לשלוף אותו אלא אחרי שכלו כל הקיצין.

נרמה כי שובתהשידור לא הקפידו על כלל זה.

לקח מס' 2 הוא כמעט מובן מאליו, אך דווקא משום-כך הוא נשכח לעיתים קרובות: **הכל תלוי בטיב העיתוי.**

בשביתה, כמו במילחמה, וכמו בפוליטיקה בכלל, העיתוי הוא הכל.

שביתה זו באה לפרוץ את הסכסס-המיסגרת, זמן קצר אחרי שהושג. משמע, היא באה להביא להתנגשות חזיתית עם המדיניות הכלכלית של הממשלה.

יתכן שאנשיהשידור היו צריכים להניח לציבור-עובדים אחר, במקום גריש יותר של המשק, לערוך את ההתקפה הראשונה.

על כל פנים, העיתוי לא נבחר בקפידה. ממשלת-ישראל אינה נוהלת התקיים גם בלי שידור חי של הגעת ידולה ונולד לנמלת-התעופה. **אולם כל השרים היו מוגיבים אחרת אילו פרצה השביתה, למשל, ערב מערכתההבחירות.**

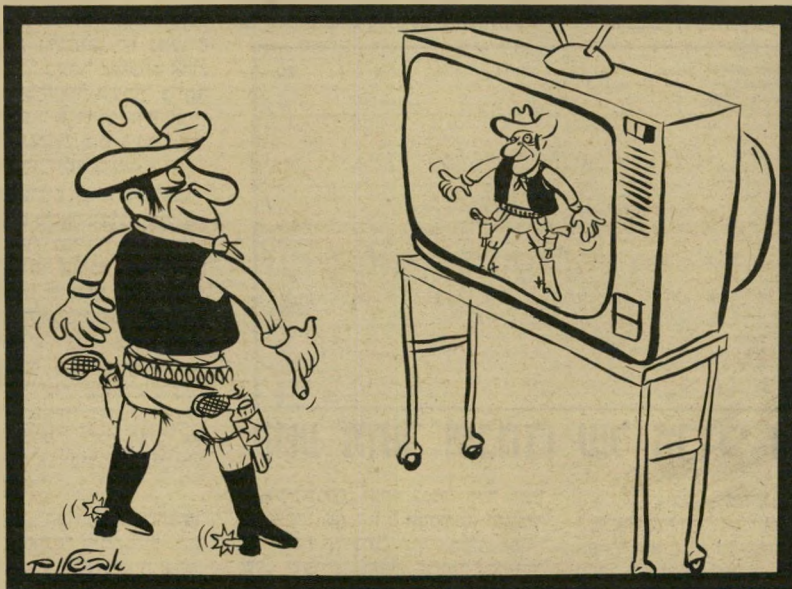
נרמה כי העיתוי של שביתה זו נבחר באורח מיקרי, בלי מחשבה יתרה. בעובדה זו כבר טמון רוע הכישלון.

לקח מס' 3 נוגע להערכה מפוכחת של יחסי הכוחות.

דע את כוחך. דע את חולשותיך. וינטון צ'רצ'יל אמר פעם שלפני המילחמה מפריז כל צד בכוחו של עצמו, ומזולל בכוחו של האוייב. ואילו באמצע המילחמה כל צד מפריז בכוח האוייב, ומזולל בכוחו של עצמו.

נרמה שבשבתהשידור היא דוגמה קלאסית של יסמנות זו.

אנשיהשידור נכנסו לשביתה כשהם בטוחים לגמרי שהם רוכבים על כל העולם, שהם מחזיקים את אלוהים בזקן.

אינו בטוח כי כלל זה יושם במיקרה זה. על כל פנים — אני, אחד מצרכני התיקשורת האלקטרונית, לא ידעתי מה בדיוק רוצים השובתים להשיג.

דובר על שכר. דובר על תנאים. דובר על ייעול. דובר על השוואה לשכר העיתונות הכתובה. דובר על חלטורות. דובר על סכומים שונים המופיעים בלוקש. אזרחים רבים נוכחו לדעת כי שכרההרעב של עובדי הטלוויזיה עולה על שכרם שלהם.

גם מבחינה זו לא הוכנה השביתה כראוי.

לקח מס' 6 הוא בבחינת סוד, שאין מרכיב לדבר עליו: **הכן לך מראש דרך לנסיגה.**

מבטיח טוב לוקח בחשבון כי הוא עלול להיכשל, ומכין מראש — לפחות בסתר ליבו — את נתיב ההימלטות.

היו בהיסטוריה מצביאים שנקטו שיטה הפוכה, ששרפו את ספינותיהם אחרי שנחתו על ארמת-האוייב, כדי למנוע כל מחשבה על נסיגה. נרמה שגם הקנאים שלנו נקטו בשעתו, ברוב טירופם, שיטה דומה, וכך גזרו חורבן על ירושלים. מצביאי נבון אינו נוהג כך.

מי שנכנס לשביתה, מוטב לו להכין מראש דרך מוכוורת לנסיגה. ובלשון עממית: "לרדת מן העץ".

נרמה כי אמצעייהזרות זה לא ננקט כאן. גם זה מצביע על חוסר-תכנון.

לקח מס' 7 נוגע להיערכות הכוחות ולהכנת עתודות: **דאג מראש לשיטה של הסלמה.**

מצביא טוב אינו זורק את כל כוחותיו למכה הראשונה, שוב ייכשל ויישאר בלי כוחות.

והתחילו לרחם על עצמם. נרמה להם שכל העולם שונא אותם.

שני מצביההרוח האלה מופרים ביותר. מסוכן מאוד לנהל מאבק כזה במצב של מאניהדפרסיה, כשבגליהשביתה מתנגדים בין ביטחון עצמי מופרז וזיוולול עצמי מופרז.

מוטב היה להגיע לפני השביתה להערכה מפוכחת של יחסי-הכוחות, ולפעול בהתאם לכך.

לקח מס' 4 נוגע לשלב שלפני השביתה: **"שביתה, כמו מילחמה, זקוקה להכנה פסיכולוגית.**

שביתה אינה נערכת בחלל ריק. יש ציבורי עובדים ספורים היושבים בצומת כח חיונית של החברה עד כי נמחה להם שהם יכולים לצפוף על דעת-הקהל ולנצח — וגם אלה טועים, לרוב. כאשר משביתים מכשיר הנוגע לחייו של כל אזרח, אך שאינו חיוני לקיום החיים, מוטב לדאוג מראש לדעת-קהל אודותה.

ישראל ניצחה במילחמת ששת-הימים, צבאית ומדינית, גם מפני שהעולם כולו קנה אז את הסיפור על מזימת הערבים לזרוק את היהודים לים. ישראל נוצחה במילחמת-הלבנון מפני שהעולם לא קנה את הסיפור על השגריר שלמה ארגוב ו"תשתית המתבלים".

נרמה כי עובדיהשידור לא עשו דבר כדי לשכנע את הציבור הרחב בצדיקתם, לפני שפרצה השביתה. גם זאת היתה כנראה, אחת התוצאות של ביטחונם העצמי המופרז. הציבור לא התרשם כי השרונים עובדים בתנאים שלא-ייסבלו, שאין להם מנוס מן ההחלטה המכאיבה להשביח את השידורים.

היפך, הציבור התרשם כי אנשי-השידור נקטים עיצומים בכל עניי חמיישי, בקלות-ידיעה, תוך ציפוף על הצופים.